

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 448/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť maloletej J. H. a V. H. vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 17 P 173/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletej J. H. a V. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. apríla 2014 doručená sťažnosť maloletej J. H. (ďalej len „maloletá sťažovateľka“, v citáciách aj „dieťa“) a V. H. (ďalej len „sťažovateľ“; spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 P 173/2011.

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 17 P 173/2011 (ďalej aj „namietané konanie“) o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej sťažovateľke. Okresný súd uznesením č. k. 17 P 99/2012-9 z 26. marca 2012 nariadil predbežné opatrenie, ktorým dočasne umiestnil maloletú sťažovateľku do starostlivosti Detského domova...

Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 17 P 99/2012-9 z 26. marca 2012 podal sťažovateľ dovolanie, ktoré odôvodnil s poukazom na § 237 písm. d), f) a g) Občianskeho súdneho poriadku, pričom vyjadril pochybnosti o zákonomnom postupe niektorých sudcov okresného súdu a tiež namietal, že na strane vec prerokujúcej sudkyne okresného súdu (JUDr. Magdy Chudovej) sú dané dôvody odôvodňujúce jej vylúčenie z prerokovania a rozhodovania veci pre jej zaujatosť. Sťažovateľ v dovolaní navrhol, aby dovolací súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil ako nezákonné.

Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 17 P 99/2012-9 z 26. marca 2012 podal sťažovateľ aj odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 8 CoP 193/2012 zo 16. mája 2012, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 17 P 99/2012-9 z 26. marca 2012.

Proti označenému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ v zákonnej lehote dovolanie, ktoré odôvodnil s poukazom na § 237 písm. d), f) a g) Občianskeho súdneho poriadku, pričom vyjadril pochybnosti o zákonomnom postupe sudcov okresného súdu a tiež namietal aj okolnosti odôvodňujúce vylúčenie sudkyne okresného súdu JUDr. Magdy Chudovej z prerokovania a rozhodovania veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 5 Cdo 224/2013 z 20. januára 2014 rozhodol o dovolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 17 P 99/2012-9 z 26. marca 2012 v poradí prvým výrokom označeného

uznesenia tak, že konanie o dovolaní proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu zastavil s poukazom na § 104 ods. 1 v spojení s § 243c Občianskeho súdneho poriadku.

O dovolaní sťažovateľa podanom proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 8 CoP 193/2012 zo 16. mája 2012 rozhodol najvyšší súd v poradí druhým výrokom označeného uznesenia tak, že uznesenie krajského súdu sp. zn. 8 CoP 193/2012 zo 16. mája 2012 a uznesenie okresného súdu č. k. 17 P 99/2012-9 z 26. marca 2012 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie s poukazom na § 237 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku, keď dospel k záveru, že vzťah sudkyne okresného súdu JUDr. Magdy Chudovej k sťažovateľovi dosiahol taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti konať nezaujato boli objektívne odôvodnené pochybnosti o jej nezaujatosti.

Následne sťažovatelia podali ústavnému súdu sťažnosť, ktorú v súvislosti s namietaným porušením označených práv odôvodňujú takto: *«Otec dieťaťa v období od 22. 03. 2012 do 04. 02. 2014 vyčerpал som dostupné opravné prostriedky k tomu, aby som svoju dcéru vrátil k rodine, kde od narodenia patrí...*

Bolo mi v tom bránené úradom práce a súdmi. Súdny neodstránili stav právnej neistoty konaním ani rozhodovaním... opakovane som sa na postup súdov písomne sťažoval. Obdržal som odpovede... Okr. súdu Michalovce z 03. 07. 2012... a zo 04. 06. 2013... Z Krajského súdu Košice oznamujú, že odvolaciu vec ukončia v marci 2013 kvôli dlhodobej práceneschopnosti zákonného sudcu...

Nedostal som odpoveď konajúceho súdu prečo obštrukčne zo spisovej veci „vylúčil“ 2 otcove dovolania adresované Najvyššiemu súdu SR... súdu a sudkyňi M. Chudovej [som] signalizoval skutočnosť, že som uplatnil dovolania – prvé dňa 24. 04. 2012 a druhé dňa 30. 05. 2012...

Ani napriek tomu sudkyňa tieto dovolania neodstúpila Najvyššiemu súdu SR, ale až po takmer jednom roku od ich uplatnenia. Stále sme čakali na konanie odvolacieho súdu Košice kvôli práceneschopnosti konajúcej sudkyne. Dieťa bolo po celý čas izolované od svojej biologickej rodiny, v detskom domove. Ak by sudkyňa dbala na záujem dieťaťa, ktorý bol údajne prvoradý, potom Najvyšší súd mohol vec dieťaťa posúdiť práve do jedného roku, od mája 2013...

Až po rozhodnutí Ústavným súdom SR, po opakovaných urgenciách otcom dieťaťa, došlo zo strany ÚP k šetreniu v rodinách rodičov dieťaťa o prevzatí dieťaťa z detského domova, po 06. 06. 2013 na základe zápisničného šetrenia... Šetrenie bolo vykonané iba u príbuzných otca. Nekonal sa nijaké šetrenie u príbuzných matky dieťaťa. Aj u príbuzných otca dieťaťa sa vytvoril negatívny vzťah k sudcom a ku konkrétnym úradníkom a neochota čosi riešiť po značnej dobe, a osobné problémy. O dvoch dovolaniach otca dieťaťa rozhodol Najvyšší súd SR rozhodnutím sp. zn. 5 Cdo 224/2013... uzavrel, že konajúca sudkyňa skutočne bola a je zaujatá od začiatku vo veci maloletej J...

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 224/2013 bolo Okr. súdu v Michalovciach doručené dňa 27. 01. 2014, ale tento súd ostal vo veci nečinný a ponechal maloletú dcéru J. naďalej v detskom domove. Ja jej otec som musel telefonicky urgovať konanie aj písomne urgovať úrady a detský domov, aby dieťa bolo vrátené k rodine, domov...

Dieťa bolo vrátené do domáceho prostredia až dňa 04. 02. 2012... Aj v tomto konaní súdu a úradu vidím obštrukčné spôsoby, ktoré vykazujú prvky osobného charakteru a považujem ich za porušovanie práv dieťaťa a rodičov. Konanie súdov a ÚP boli úmyselne prietahové, vyvolané osobnými vzťahmi z minulosti k otcovi dieťaťa.»

Na základe už uvedeného sťažovateľa navrhuju, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol o porušení nimi označených práv v období od 22. marca 2012 do 4. februára 2014 a tiež, aby im priznal finančné zadosťučinenie každému vo výške 16 597 €.

Sťažovatelia sa v sťažnosti domáhajú aj ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, pričom túto žiadosť odôvodňujú s poukazom na osobné a majetkové pomery.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ide v prípade, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

Sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní a v príčinnej súvislosti s porušením týchto práv aj porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v namietanom konaní

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické.

Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným

zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. I. ÚS 41/02).

Ústavný súd už opakovane judikoval (m. m. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 258/2012), že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcej zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 215/07, III. ÚS 305/07, I. ÚS 269/2012). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (m. m. Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

Okresný súd prípisom č. 1 SprV 296/2014 z 29. mája 2014 ústavnému súdu oznámil, že súdny spis sp. zn. 17 P 173/2011, ktorého súčasťou je aj trvalo pripojený spis sp. zn. 17 P 99/2012, sa od 7. mája 2014 nachádza na Okresnom súde Rožňava z dôvodu vylúčenia všetkých sudcov okresného súdu. Konanie je Okresným súdom Rožňava vedené pod sp. zn. 5 P 43/2014.

Ústavný súd z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu vedeného Okresným súdom Rožňava pod sp. zn. 5 P 43/2014 zistil, že okresný súd uznesením č. k. 17 P 99/2012-42 zo 14. júna 2012 okrem iného rozhodol o spojení konania vedeného pod sp. zn. 17 P 99/2012 s konaním vedeným pod sp. zn. 17 P 173/2011 na spoločné konanie pod sp. zn. 17 P 173/2012.

V čase rozhodovania ústavného súdu sa vec nachádza na Okresnom súde Rožňava, kde bola odstúpená 9. mája 2014 na základe uznesenia krajského súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti dospel k záveru, že podmienky na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie splnené neboli, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 8 dohovoru v namietanom konaní

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie.

Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru, sťažovatelia ich porušenie vnímajú ako sekundárny dôsledok

porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a okrem všeobecného tvrdenia o porušení označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 8 dohovoru neuviedli žiadnu špecifickú námietku týkajúcu sa porušenia týchto práv.

Vzhľadom na to ako s'ťažovatelia podanú s'ťažnosť v tejto časti odôvodnili, ústavný súd s poukazom na svoje predchádzajúce závery o s'ťažovateľmi namietanom porušení označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) konštatuje, že nezistil také skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 dohovoru, a preto nie je reálne predpokladať, aby po prípadnom prijatí s'ťažnosti na ďalšie konanie bolo možné prijať záver o porušení s'ťažovateľmi označených práv. S'ťažnosť bolo preto potrebné aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže s'ťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch s'ťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

Ústavný súd na záver poznamenáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí s'ťažovatelia v tejto veci predložili ústavnému súdu novú s'ťažnosť, ale len za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania bol Okresný súd Rožňava nečinný alebo by postupoval neefektívne.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júla 2014